

Nigde tišine na Orijentu

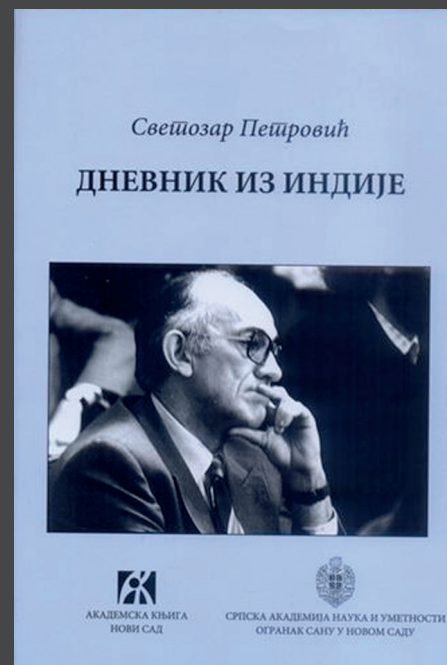
Svetozar Petrović, *Dnevnik iz Indije*, Akademska knjiga, SANU – ogranak u Novom Sadu, Novi Sad, 2012.

Piše: Teodora Zrnić

Godina 1954. petoro studenata¹ s jugoslovenskih univerziteta dobili su dvogodišnje stipendije od indijske vlade. Sreli su se na obali Rijeke, gde ih je usidren čekao brod „Učka“, kojim su se otisnuli u Indiju. Bleštavi zastor riječkih svetlosti tople avgustovske noći ostao je iza njih. Tokom plovidbe videli su obrise grčkih ostrva, Italiju, Kipar. Jutro na kopnu i prva šetnja usledeli su po iskrcavanju u neizgrađenu, razdrobljenu luku u Bejrutu. Dočekala ih je vika grlenih glasova, hrpa takšija, nargile, i odjednom je sve ličilo na karneval. Miris nepoznate hrane s ulica i bazara i jeziva toplota udarale su u glavu. Dva dana su proveli u Libanu i osam sati kasnije uplovili na nisku obalu Aleksandrije. Na putu za Kairo autobusom prolaze kroz pustu i sivu površinu, bez ijedne biljke. Mladom studentu je postalo dosadno da obilazi muzeje, tvrđavu i Muhamed Alijevu džamiju. Sa zida džamije pogledom prelazi preko ravnih krovova zgrada s otpalim fasadama, neasfaltiranih ulica, piramida i zaustavlja ga na spoju neba i pustinje. Opisujući piramide pisac pomalo podseća na Dučića i njegov zapis o istim: „Piramide su samo najžalosniji spomenik oholosti i tiranije“. Nervira ga parazitski sloj ljudi koji ni ne dozvoljava da se išta i vidi, razaznaje samo reči alabaster, skarabej, bakšiš... Na ulicama Kaira i Aleksandrije opet buka, prepune su vojske, Englezi polako napuštaju svoja utvrđenja, tadašnja monarhija je ukinuta, a vlast preuzima Naser. Studenti nastavljaju svoj put prema Crvenom moru, nakratko su još čuli kratkotalasni Beograd, dok su plovili Sueckim kanalom. Jesen je bila u atmosferi, a brod „Učka“ je plovio preko Adena, Cejlona svojih 11.000 kilometara do Madrasa.

Stanica u Madrasu je bila i poslednja zajednička tačka za petoro studenata, odatle su se uputili na različite univerzitete. Svetozar Petrović i Josip Franić su krenuli u Alahabad, gde ih na stanici niko nije dočekaao, smestili su se u hrišćanski koledž, na podu sobe bile su letve, umesto kreveta, a orman nije bio poznat. Živeli su među stotinama studenata koji su smatrali svojom dužnošću da ih posete, bar, jednom dnevno, ponekad je bilo nemoguće i pasus napisati.

¹ Miroslav Marković, Vera Mujbegović, Josip Franić, Milan Šante i Svetozar Petrović

Možda su to sve bile prirodne prepreke na putu na koji autor nije znao ni kako ni zašto ide, osim da beži. Bežao je od sebe, sveta, karijerizma, laktaštva....Koliko god kritikovao svoje duševno stanje, slavistiku i indologiju, i sve –istike i –ologije pred polazak na put, ipak je dvogodišnji boravak u Indiji sredinom pedesetih godina prošlog veka odredio životni poziv tada dva-desetdvogodišnjeg mladića. Naime deset godina nakon povratka Svetozar Petrović je već objavio doktorsku disertaciju, postao istaknuti teoretičar književnosti, komparatista.

Istoričar starije književnosti, profesor univerziteta i akademik. Bio je među osnivačima Katedre za indologiju na zagrebačkom Filozofskom fakultetu. Petrovićevi naučni radovi prevedeni su na hindi, češki, slovački, engleski i ruski jezik. Objavio je: „Savremenu indijsku prozu“, „Kritiku i delo“, „Problem soneta u starijoj hrvatskoj književnosti“, „Oblik i smisao“, prikaz književnosti Istoka objavljen u knjizi „Povijest svjetske književnosti, knjiga I“.

„Dnevnik iz Indije“ je za štampu priredila Radmila Gikić Petrović, a sama knjiga je nastala od pet svezaka vođenih skoro svakodnevno od 1954-1956. godine; pisama i zapisa iz 1986, kada trideset godina kasnije kao akademik odlazi u Nju Delhi, Alahabad i Kalkutu da održi predavanja na tamošnjim univerzitetima, predstavi svoju knjigu na Sajmu i seti se studentskih dana.

Naracija je dosta svedena u samim beleškama, ispisana kratkim, ali efektnim jezikom. U pismima, koje upućuje, su dva suprotstavljena stava, u onim upućenim prijateljima opisuje svoj skoro asketski život, praznu sobu punu guštera, komaraca, kobre u vrtu koledža, sporu birokratiju, bolesti koje su ga zatekle, smrt na ulicama pored koje svi nezainteresovano prolaze. Roditeljima piše bez lamenta isključivo o studijama, budućnosti, gradovima. Autor vođenjem dnevnika uspeva da obuhvati dvogodišnji period u Indiji, da u pripovesti ne propusti istorijske ličnosti poput Nehrua, Gandija, Tita do običnih nepoznatih ljudi. Pominje ključne povese trenutke, ali i lična zapažanja i emocije. Knjiga predstavlja kompleksnu sliku jedne daleke zemlje, istorijskog trenutka i emotivnih eskalacija samog autora. ■